

Ismertető
Vigvári András: Közpénzügyeink című könyvéről
KJK-KERSZÖV, Budapest, 2005.

A Szerző két éven belül a második, szokatlan című összefoglaló művével lépett a nyilvánosság elé. Míg a 2004 évben megjelent „Pénzügy(rendszer)tan” címe arra utalt, hogy a makrogazdaság elméletének és működésének megértéséhez szükséges monetáris ismereteket rendszerszemléletű megközelítésben tárgyalja, addig a most megjelent mű hangsúlyosan és kétszeresen is személyessé teszi a mű tárgyát, a pénzügyeket. Míg Heller Farkas 1943. évben megjelent Pénzügytan című műve esetében mindenki számára nyilvánvalóvá volt, hogy a mű kizárólagosan a közösségi pénzügyekkel foglalkozik, addig a mai könyvpiacra a vállalati finanszírozási technikákat tárgyaló könyvektől szükséges a közszféra pénzügyeivel foglalkozó művet megkülönböztetni. A köz- előtaggal ellátott pénzügyek fogalmát kiegészítő birtokos személyrag pedig mindenki számára tudatosítja, hogy a történet rólunk is szól, a kiadvány áttanulmányozását követően húsunkba és zsebünkbe vágó pénzügyi kérdésekre kaphatunk választ.

!

A könyvet a KJK-KERSZÖV kiadó igényes tipográfiai megjelenítésben dobta piacra. Az Olvasó számára a könnyebb eligazodást szolgálják a szövegben elhelyezett piktogramok, melyek az egyes anyagrészek elkülönítését és megtalálását szolgálják. Így a könyvről írott bírálat is ezekkel a jelölésekkel igazodik a kiadvány formai megjelenítéséhez. A fent elhelyezett felkiáltójel az „emlékeztető”, vagyis a könyv mondanivalójának megértéséhez kiemelten szükséges törzsanyagot jelöli. Kezdjük tehát az ismertetőt is a könyv főbb témáinak ismertetésével. A könyv 11 fő fejezetben tárgyalja a közpénzügyek makro- és mikrogazdasági összefüggéseit. Az állam pénzügyi szerepvállalásának közgazdaság-elméleti tárgyalását követően a közszolgálati és közpénzügyi szektor intézményrendszerének működésével foglalkozik a Szerző. A költségvetési gazdálkodás technikáinak és módszereinek ismertetését követően a közpénzügyi rendszer európai integrációs gyakorlatát, illetve a magyarországi specialitásokat tárgyalja. Külön fejezet foglalkozik a terület- és településfejlesztés pénzügyi eszközrendszerével. A közszektor kontrolling tevékenységének alapjaival foglalkozó fejezet a hagyományos ellenőrzési-revizori szemléletmódot lényegesen meghaladó összetett módon foglalkozik a közszektor teljesítményének és költségeinek mérésével, valamint a költség-haszon elemzés közszolgáltatásokra vonatkozó alkalmazhatóságával. Így a hagyományos közpénzügyi ellenőrzési tevékenység a kiadvány külön, a témák tárgyalását lezáró fejezetbe került.

A kötet ismeretanyagának gerincét a Szerző nézeteinek, gondolatainak önálló kifejtése jelenti, s ez így is van rendjén. A tankönyvvel szemben azonban mindig követelmény, hogy részben kézikönyv jellegű is legyen, hiszen a művet elsősorban főiskolai-egyetemi hallgatók használják majd, akik egy-egy téma részletes kidolgozása kapcsán ezen összefoglalóból kiindulva jutnak majd el a felhasználható szakirodalmi forrásokig. A kötetben a témákhoz kapcsolódó források kezelése példamutatóan történt. Míg más művek esetében a könyv végén összefoglalóan jelennek meg a kapcsolódó monográfiák és a részterületeket taglaló egyéb művek, addig ebben a kiadványban az egyes fejezetek önálló irodalomjegyzékben tüntetik fel

a felhasznált szakirodalmat. Ezen felül a „nyitott könyv” piktogramm alatt a könyv szövegében is megjelenik az egyes kiemelt művek tartalmának ismertetése, illetve a Szerző értékelése az adott forrással kapcsolatban. Ez az értékeléssel egybekötött szakirodalmi ismertető az érdeklődő Olvasóra rendkívül ösztönzően hat, hiszen közvetlen készítményt nyújt a tömören ismertetett forrás eredetiben történő elolvasására, a saját vélemény források tanulmányozásán keresztül történő kialakítására.

Az „arcélek” piktogramm alatt a könyv számos közgazdász, gyakorló gazdaságpolitikus rövid életrajzát, munkásságának, nézeteinek rövid ismertetését nyújtja. A könyvpiacra található makro- és mikroökonómiai tankönyvekkel kapcsolatban is gyakori hiányérzetem, hogy az igényes kiállítású diagrammok és ábrák tömege mellett is rendkívül ritka az elméleti tételek kidolgozóira vonatkozó képek közlése. Képek ebben a könyvben sem szerepelnek, s így a hallgatók továbbra sem tudják biztonsággal megkülönböztetni egymástól például Heller Farkas vagy Navratil Ákos arcképét, míg egy-egy valóságshow szereplőinek esetében bizvást számolhatunk az észak-koreai szavazásokon természetes, magas találati aránnyal. De az „arcélek” piktogramm alatti szövegekből legalább arról tájékozódhatnak, mikor, milyen földrajzi és történelmi környezetben tevékenykedtek, melyik közgazdasági iskolához tartoztak, s mi volt személyes hozzájárulásuk a közgazdaságtudomány, illetve a gazdaságpolitikai gyakorlat továbbfejlesztéséhez.

A könyvismertetés kapcsán megkerülhetetlen a Szerző, Vigvári András rövid arcélinek megrajzolása, hiszen ez a könyvben érthető okok miatt nem szerepel. A könyv szerzője az Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézetének főmunkatársa, aki az utóbbi években a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen és a Miskolci Egyetemen végzett egyetemi oktatói tevékenységének keretében és tapasztalatai alapján készítette el ezt és az ismertetésben említett másik összefoglaló pénzügytani munkáját. Mindkét mű sikeresen ötvözi a téma iránt érdeklődő szakmai közvélemény és az egyetemi hallgatói kör elvárásait, a témák gyakorlatias, de elméletileg megalapozott tárgyalása iránti igényt. A pénzügytan és közpénztan tárgykörben az utóbbi években lefordított számtalan külföldi alaplómű mellett, azok ismeretanyagát kiegészítve, vélhetően több közgazdász generáció számára megkerülhetetlen alaplómű lehet.

PhD

A „PhD” piktogramm alá tartozó szövegrészekben a PhD képzésben felhasználható anyagokat gyűjtötte össze a szerző. Így a graduális, posztgraduális képzésben, valamint a doktorképzésben tárgyalt ismeretanyag elkülöníthető a könyvben. Ez természetesen inkább a graduális képzésben résztvevő hallgatók igényeit szolgálja, hiszen ezekhez az anyagrészekhez érve megkönnyebbülten sóhajthatnak fel. Ha kíváncsiságuktól hajtva el is olvassák a taglalt ismereteket, a vizsgákon már nem kell számot adniuk az itt leírtakról. A tananyag ilyen szempontú szétválasztása minden tekintetben ésszerű, s ezért teljes mértékben üdvözlendő. Vitára adhat azonban okot, milyen elvek alapján kerülnek az egyes témák a könyv törzsanyagába, illetve kiegészítő anyagába. Véleményem szerint a közpénzügyi ismeretanyagnak teljes terjedelmében szerepelni kell a graduális képzés anyagában is. Kiegészítő ismereteknek inkább az egyes szakirodalmi források anyagának részletes ismeretét lehet tekinteni. Ezek az anyagrészek gyakorlatilag a „nyitott könyv” és az „arcélek”

piktogramm alatt szerepeltethetők. Amennyiben a PhD ismeretanyagot külön definiálni kell, akkor nem csak a törzsanyagra vonatkozó egyre részletezettebb ismereteket kell számon kérni, hiszen ez inkább memoriter irányba vinné el a doktori képzést, hanem inkább a hallgatók szintetizáló képességét kell fejleszteni. Erre rendkívül alkalmas lehet a törzsanyag egyes tételeire vonatkozóan a különféle közgazdasági iskolák, illetve gazdaságpolitikai gyakorlatok összehasonlító elemzése. Ennek értelmében a PhD piktogramm alatt talán nem új ismeretanyagot, hanem inkább elemzésre, összehasonlításra vonatkozó feladatokat, illetve ösztönzést lehetne nyújtani, s a kidolgozást a doktori iskolákban folyó műhelymunkára hagyni. (Lényegében ezt a gyakorlatot követi az államadósság finanszírozási technikáit taglaló 5.3.2 és 5.3.3 fejezetben, ahol persze az egyes technikák összehasonlítását és értékelését is elvégzi a Szerző)

A könyv használhatóságát rendkívül megkönnyíti tagolt szerkezete, s az ezt alátámasztó tipográfiai megjelenítés. A könyv bevezető részében található a használt rövidítések, betűszavak, magyar és külföldi intézmények megnevezésének leírása. Az egyes fejezetek végén a kulcsfogalmak magyarázatán kívül ellenőrző kérdések, vitakérdések is szerepelnek, így a tananyag nemcsak az előadások ismeretanyagában való elmélyülést szolgálja, hanem a gyakorlatok, szemináriumok alakításához is segítséget nyújt. Újszerű az internetes feladatok megadása az egyes fejezetekhez kapcsolódóan. A hallgatók és a közvélemény számára egyaránt kedvelt tájékoztató és időöltési médium használata így áll az ismeretbővítés szolgálatába. Ráadásul az internetes keresőfeladatok megoldását maga a Szerző sem láthatja előre, hiszen az internetes tartalmak állandóan bővülnek, változnak, így nem fenyegeti a könyvet használó oktatókat a feltett kérdéseik hallgatóik általi előzetes ismeretének és kidolgozásának veszélye sem, ez az ismeretellenőrző módszer hosszú időn keresztül időállóan használható lehet. Rendkívül hasznos lehet a hallgatók felkészítésében a minden fejezetben megtalálható „mi mennyi?” alfejezet. Ez önálló, kvantitatív jellegű elemzési feladat megoldását jelenti, s az elméleti síkon tárgyalt tételek gyakorlati alkalmazására vonatkozó készség kialakításához is hozzájárul.

Összefoglalóan megállapítható, hogy az ismertett mű fontos hozzájárulás a hazai közgazdasági szakirodalom, ezen belül a pénzügytani szakirodalom fejlesztéséhez. A tárgyban korábban megjelent, zömében amerikai gyökerű tárgyalásmód mellé az európai integrációs és hazai gyakorlatra támaszkodó ismeretanyagot nyújt, melyet mind az egyetemi hallgatói és oktatói kör, mind a közpénzügyi szférában tevékenykedő szakmai közvélemény haszonnal forgathat.

Miskolc, 2006. január 22.

Zsúgyel János
egyetemi adjunktus
Miskolci Egyetem
Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet

3530 Miskolc
Széchenyi u. 62.